

De første kristne møttes til middag
i hjemmene. Vil du gjøre det samme?

Hjemme- samlinger for kristne

Sjur Jansen

Slik samler du kristne til middag hjemme

De første kristne, altså de vi kan lese om i Bibelen, hadde hverken prester eller kirker, men de møttes som venner i hjemmene rundt middagsbordet. Ønsker du å gjøre det samme? Det er superenkelt, slik går du frem:

- 1) Kontakt en kristen bekjent eller venn. Invitér til middag. Fortell at det kommer flere gjester og at i løpet av kvelden kan de som ønsker, holde et innlegg, be en bønn eller lignende.
- 2) Fortell hvor du bor og tidspunktet for middagen.
- 3) Lag middag.

Så enkelt er det egentlig. Resten av boken trenger du ikke. Når du klarer å invitere ikke-kristne venner til middag, så bør det være like lett å invitere kristne venner. Problemet er at mange kristne er preget av kirkelige tradisjoner som ikke finnes i Bibelen. Man tror at man først må utnevne en prest og et styre eller at man må være spesielt åndelig for å si noe.

Man tror kanskje også at man må følge reglene til et bestemt kirkesamfunn eller at man må være tilknyttet en organisasjon som har et overordnet ansvar. Men leser du Bibelen, ser du at det ikke fantes kirkesamfunn den gangen. Når de klarte å spise middag uten kirkesamfunn, da kan du også klare i våre dager.

Som kristen er du et fritt menneske. Du kan invitere til middag uten å spørre andre om lov. Vel, i hvert fall hvis du bor i Norge som er et fritt land. I andre kan kristne bli undertrykt.

Idealet under middagen er at *alle skal støtte alle*. Derfor kan du invitere med lave skuldre, du skal ikke inn i en moderne pastorrolle eller presterolle der du er den religiøse sjefen til gjestene. Du behøver ikke preke eller synge. Din rolle er å være vert. Du må altså sørge for at middagen kommer på bordet.

Det er helt i orden å be om hjelp. Be gjerne om hjelp til å kjøpe inn maten, lage maten, dekke på bordet eller vaske opp. Men du skal altså ikke ha en moderne lederrolle der du alene har ansvar for at samlingen går bra.

Du skal ikke bære alle gjestene på dine skuldre. Du er en vert, ikke en religiøs leder. Du bestemmer ikke hvem som skal få lov til å si noe under middagen, for dere er venner som møtes. Du skal ikke lage et program der du forbereder en preken og tre fellessanger. Ikke ring rundt på forhånd for å sikre at noen faktisk holder innslag. Tenk på en ny måte. Innslagene kommer etter hvert, helt frivillig, når det passer seg slik.

Dersom du føler at du må sikre at det kommer innslag, og at du derfor selv stiller med en slags preken hver gang, lærer du gjestene opp til at det er du som har eneansvaret og at samlingene er en form for vanlig kirke i miniatyr.

Idealet er at alle fritt kan holde innslag, da må rammene legges opp til det. Som vert må du altså kjenne på risikoen for at ingen i samlingen vil si noe som helst. Men det er ekstremt lite sannsynlig at gjestene sitter stumme rundt middagsbordet. Det normale er å snakke sammen når man spiser middag sammen. Og da kommer innslagene etter hvert, først i form av temaer som dukker opp i samtalen, deretter med litt lengre forklaringer eller historier som fortelles impulsivt. Når dere har hatt flere middager sammen, er det plutselig en av gjestene som har forberedt et innslag. En av gjestene sier kanskje at hun har undersøkt en

sak som dere samtalte om sist, og derfor vil hun lese opp noen avsnitt fra en bok hun har om emnet. Hun leser opp, og så kommer hun med noen betraktninger. Der og da går det opp et lys fra en av de andre gjestene som så kommer med en historie som utdyper. Skjønner du? Dette går av seg selv etter hvert.

Du skal ikke være en religiøs leder, du skal være en vert. En leder er typisk ute etter resultater. Ledere lager derfor et program som skal holdes, de forbereder sin store tale som skal være kveldens aller beste innslag, og de liker å fordele arbeidsoppgaver og for øvrig styre samlingen. Men ved å være en leder, ødelegges samtidig idealene som Bibelen setter frem angående slike middagssamlinger.

Hva skjer i en hjemmesamling?

I en hjemmesamling møtes kristne personer rundt et måltid, som regel i et hjem. Man starter gjerne med å snakke sammen om løst og fast, man forsøker å se hverandre og høre hvordan det går. Deretter snakker man om kristen tro. Én person deler kanskje en bibeltekst og noen tanker om den. En annen har kanskje en personlig opplevelse som deles. En tredje leser et dikt eller en historie fra en bok. Eller så har man et spørsmål man gjerne vil ta opp med de andre. Alle varianter av innslag er ok, så lenge det bidrar til å bygge opp.

Når en av vennene har holdt et innslag, kan de andre kommentere. Man får ofte da en samtale som utdyper innslaget. I fellesskap hender det at man justerer noen teologiske påstander eller spørsmål som har kommet frem. Men det er ikke nødvendig at alle i gruppen er enige hele tiden. At man spiser sammen betyr ikke at man har godtatt alle synspunktene til de andre personene i samlingene.

Venner

Noe av det beste som fins her i livet, er å være sammen med venner. Å bli invitert hjem til noen, varmer. Allerede på vei inn døra er det gjerne latter og klemmer. Det er alltid noe som skjer eller har skjedd. En av vennene har brukket ankelen og må støttes helt frem til middagsbordet. En annen ringer og sier at trafikken står stille. Ytterjakker legges i bunker på stoler ute i gangen. Stadig kommer det et pling i ringeklokken, det er givende å være husvert og åpne døra, alle får en omfavnelse. Noen har kjøpt med sjokolade da de var innom en bensinstasjon. En har tatt med en bok som en annen burde lese. Praten går på kryss og tvers. Har du vært på hytta? Gikk du på den konserten?

Når alle har kommet seg inn, sier husverten at det passer å sette seg til bords. Kanskje ber hun en kort bønn, kanskje ikke. Å være husvert går gjerne på rundgang, men det er ikke noen plikt å være husvert. Siden samlingene går på rundgang i hjemmene, skal det mye til å bli sliten av en slik oppgave. Det går gjerne flere uker mellom hver gang

man selv er husvert.

Under middagen går samtalen delvis på kryss og tvers og alle snakker i munnen på hverandre. Noen ganger blir det stille fordi det er en spennende historie som deles, alle hører på når Petter forteller at han bulket bilen i forrige uke, eller når han forteller hvordan moren hans ble frisk etter forbønn i sommer. Hva man samtaler om under middagen, er impulsivt. Noen ganger er det bare latter og morsomme historier under hele middagen, andre ganger går man rett på et teologisk spørsmål som man snakket om sist og som man ikke ble helt ferdig med.

Etter hvert anbefaler husverten vennene å flytte seg over i sofaen. En venn benytter sjansen til en tur på wc. En annen tar frem en bok og noen notater. Kaffen kommer på bordet og snart handler samtalen om et tema som man har blitt enige om man skal snakke om i flere samlinger fremover. De neste ukene skal man gruppen lese Apostlenes Gjerninger kapittel for kapittel. De forrige ukene gikk man gjennom ti viktige spørsmål som en av vennene hadde funnet i en bok.

Rundt sofabordet er samtalen mer strukturert enn rundt middagen. En av vennene sier at hun kan godt lese høyt kveldens kapittel. Så snakker man om teksten. Det er ikke noen plikt om å uttale seg, man kan gjerne sitte stille og høre hva de andre sier. En venn kommer på en historie fra han var liten, den historien forklarer samtidig poenget i teksten som nettopp ble lest. En annen husker hva et av ordene i teksten betyr på gresk, ordet kan forstås på to måter og det åpner for at teksten kan forstås på litt ulike måter. En tredje har forberedt seg grundig og tar frem notater og holder et innslag på et kvarter. Når han er ferdig, supplerer en av de andre. Hun blir ivrig og en av de andre sier at hun må trekke pusten slik at andre slipper til. Så ler alle. Et spørsmål dukker opp. Ingen har svaret. Kanskje svaret dukker opp neste gang. Så blir det plutselig en avsporing, for den ene vennen mister kakestykket i fanget. En artig historie om en bryllupskake fortelles derfor impulsivt mens noen finner frem en klut. Så er det inn på sporet igjen, er det ytterligere noe som kan sies om bibelteksten som ble lest?

Kveldens husvert foreslår så at gruppen skal be sammen. Den som

vil, kommer med forslag til bønnetemaer. Noen velger å ikke be høyt, andre ber frie bønner basert på temaene som ble lagt frem, og tar gjerne med andre temaer også. Man takker også mye. Det er alltid noe å takke Gud for. Når en av vennene har bedt ferdig, sier noen av de andre amen, men ikke alle gjør det. Enkelte føler de har den ene foten inne i himmelen og at Jesus er usynlig tilstede i samlingen, det faller en spesiell ro i rommet. Man har skrudd på både nærlyset og langlyset. Nærlyset handler om trøbbel og gleder her og nå, langlyset handler om fremtiden som alle kristne har felles. Enkelte i gruppen føler ikke så mye denne kvelden, men de ber og takker likevel. Alt går rolig og pent for seg, ingen ber i munnen på hverandre. Ingen gjør seg til og ber med en dramatisk og teatralisk stemme, man ber med sin vanlige røst. Så ebber bønnen etter hvert ut. Enkelte har en tåre i øyekroken, man er så glad for å ha en tro som innebærer en evighet sammen med Gud som har ofret seg for menneskene. Man har med denne troen koblet seg på den ultimate kjærligheten.

Noen skjenker mer kaffe i koppene. En person må gå tidlig, de andre blir værende en stund til. En av vennene står for gruppens innsamling til noen misjonærer og til et barnehjem. Hun tar frem en liten bøsse folk kan legge penger i, hun minner også de andre om kontonummeret, eller så bare sender de penger via telefonene. Hver venn har sine egne prosjekter som de støtter på egen hånd og uten at de andre vet så mye om det. Men sammen har de også et fellesprosjekt. Vennen som har ansvaret for fellesinnsamlingen, henter opp et brev hun har fått fra misjonærene og leser høyt hva som står der.

Neste gang skal vennene være hjemme hos en annen husvert, men denne husverten forteller at jobben har beordret henne til kveldsarbeid. Etter en kjapp runde i stua har man avtalt hvor man skal møtes neste gang. Så avsluttes kvelden. Man forlater hverandre slik venner gjør og gir hverandre en klem og noen hyggelige ord.

Organisk

I en hjemmesamling er det ikke bare plass til bønn og ulike innslag, det

er også plass til å dele kjærlighet. Dersom en av vennene er i en livskrise eller er syk eller har opplevd noe fælt, kan de andre utsette sine innslag, tanker og kommentarer til neste gang, det er viktigere at man her og nå bruker tid på å støtte denne vennen. Det er i slike hjemmesamlinger rom for både bekymringer, trøst og glede. Man kan gjerne be for hverandre. En av vennene kan for eksempel fortelle at han har mistet jobben og en annen kan fortelle at et familiemedlem er syk. Har man ikke den sosiale stunden i starten rundt middagsbordet, er man ikke oppdatert på hverandres liv. Den sosiale stunden er også smøring som gjør at man tør å fortelle de andre at man trenger bønnehjelp.

Men som regel vrenger man ikke sjelen og utleverer alle sine private tanker i en hjemmesamling, da går man heller til en nær venn og snakker på tomannshånd eller så bestiller man time hos en profesjonell i helsevesenet. Vil man gjerne dele sine innerste hemmeligheter i samlingen, så kan man velge å gjøre det, vennemiddagen kan sikkert hjelpe litt på vei dersom det er alvorlige problemer, men samlingene bør ikke bli et terapirom. Vennene kan derimot gjerne motivere til at en person oppsøker profesjonell hjelp.

Det er viktig å ha god tid i hjemmesamlingene. Man skal ikke skynde seg. En samling varer minst to timer, gjerne tre, noen ganger fire og en sjelden gang en hel helg.

Vi er forskjellige

Hjemmesamlinger kan være ganske forskjellige fordi vi mennesker er forskjellige. I én flokk kan det være innslag av sang, i en annen ikke. I noen hjemmesamlinger kan det være tungetale, i andre ikke. Paulus skriver at det er ikke alle som har tungetalens nådegave. Han skriver også at ikke alle har helbredelsens nådegave. Paulus poengterer nøyte at kristne er ulike, det bør vi ta inn over oss slik at vi på den ene siden gir rom for andres gaver samtidig som vi kanskje må holde litt igjen på vår egen gave slik at vi ikke tretter ut andre med den.

Du elsker kanskje å undervise om teologi. Andre er ikke så interessert i så mye teori, men ønsker heller å hjelpe andre med noe praktisk,

eller å trøste eller å be. Fordelen med hjemmesamlinger er at gruppen er så liten at man kan tilpasse seg hverandre.

Hjemmesamlinger kan bestå av unge folk med mye energi, de kan ha mange prosjekter på siden av samlingene. Andre hjemmesamlinger kan bestå av folk som har kommet i reparasjonsalderen og som sliter med mye sykdom. Atter andre hjemmesamlinger kan ha en blanding av ulike personer.

Har du tidligere vært i en gruppe hvor du følte at det ikke fungerte, kan det være at gruppen hadde slagside mot en særegenhet. Eller så kan det være at gruppen hadde en leder. Typisk vil gjerne ledere at alle må følge lederens ideer, dermed blir det slagside på den måten. For å lykkes med hjemmesamlinger, må man innse at folk er ulike, deretter må alle og enhver ta hensyn til dette. Man må rett og slett ha en god dose høflighet.

Når noen elsker å være i bønn lenge, er andre skrudd sammen anderledes, de ber kort og effektivt. De er ikke mindre åndelige eller kristelige av den grunn. De er bare konstruert på en litt annen måte.

Noen liker å skjære greske ord med skalpell. Andre er opptatt av spektakulære åndelige hendelser. Og slik fortsetter det med forskjelligheter. Alle i samlingen må ta hensyn til dette, man må holde litt igjen på sin egne interesser og man må tåle andres.

I modellen som beskrives i denne boken, er det ingen leder for samlingene, man opererer kun med husverter. Da er det ekstra viktig at alle tar hensyn til hverandre. Når man holder et innslag, må man ikke holde på ordet alt for lenge, man må slippe andre til. Når det ikke er en leder, har alle et felles ansvar for å si fra dersom noen tar for mye plass i samlingen. Alle påvirker alle. Er man opptatt av kjærlighet, går det veldig bra å operere uten hierarkisk leder. Når man ikke har en leder, da må alle ta mer ansvar, dermed gis det rom til det allmenne prestedømme. Uten en leder kan hver og en vokse og bli mer stødig i sin tro og sine gaver.

Slik starter man hjemmesamling

Å starte opp med kristne hjemmesamlinger er som sagt svært enkelt. Oppskriften er: Ring en venn, lag litt mat, snakk sammen når dere møtes hjemme hos deg.

Men mange bærer på tradisjonsbagasje fra tidligere menighetsliv som gjør at terskelen likevel kan være høy.

Men man skal ikke organisere samlingen på en annen måte enn når man ellers har venner på besøk. Samtalen løper hit og dit når venner er sammen. I kristne hjemmesamlinger åpner man også for samtaler som handler om kristen tro.

Glem kristne hjemmesamlinger et øyeblikk. La oss si at du har noen venner på besøk, så sier den ene vennen at hun gjerne vil lese opp et dikt som hun synes er veldig fint. Vil du nekte vennen dette? Nei, selvsagt ikke. Slik er det også i kristne hjemmesamlinger. Det er lov å komme med innslag. Man har samme regler som venner har. Forskjellen er at i en hjemmesamling har gjerne diktet, eller sangen, eller historien, eller hva det måtte være, et kristent poeng.

Det er ingen som bestemmer om diktet kommer før måltidet, under måltidet, eller etterpå. Når venner møtes, er det ikke noe spesielt opplegg. Man tilpasser seg. Er maten rykende varm, så er det best å utsette diktet. Dette kalles vanlig høflighet, man er pragmatisk og vennlig.

Ikke lag kopi

Ikke kopier den vanlige kirken og dens ordninger med hierarki, preken og møteprogram. Da kan du like gjerne møte opp i kirken eller la kirken arrangere hjemmesamlinger. Skal du invitere til frie hjemmesamlinger, bør det være uten de tradisjonelle rammene.

Er du usikker på ideen hjemmesamling, kan du først invitere til en middag der dere snakker om ideen. Det kan hende folk har helt ulik oppfatning av hva hjemmesamling skal gå ut på, så det kan være greit å ta en prat først.

Si hva det gjelder

Fortell hva du inviterer til slik at ingen føler seg lurt inn i noe religiøst. Folk er ulike og folk kommer fra ulike tradisjoner. Mange har vokst opp på kirkebenken og har aldri sagt noe høyt eller bedt høyt i kirken. De føler seg kanskje usikre når det gjelder teologiske samtaler. Men de tror. Disse ønsker antagelig å vite hva du egentlig inviterer til.

I den andre enden av skalaen har man utadvendte kristne som har stått på kirkescenen fra før de kunne snakke rent og som gjerne stopper folk på gaten for å evangelisere. De vil kanskje få enda mer lyst til å spise middag med deg dersom du forteller at det skal være en kristen samling og ikke bare en middag. Så det er uansett bra å fortelle hva du egentlig inviterer til.

Behøver ikke være mer enn to

«Der hvor to eller tre er samlet i mitt navn, er jeg midt i blant.» sier Jesus. Det holder altså å være to, det er helt greit, men man kan godt være flere også. Ikke få mindreverdighetskomplekser av være to. Husk at hjemmesamlinger er originalen. NT forteller ikke om noen andre viktigere samlinger. Hjemmesamlingene var ikke noe i tillegg til de «egentlige» gudstjenestene med prest, preken og kirke. Det fantes ikke kirker blant de første kristne, ergo fantes det heller ikke kirker som hadde hjemmesamlinger som en ekstraaktivitet.

På 200-tallet begynte enkelte rike kristne som eide flere hus, å gi bort et av husene slik at andre kristne kunne holde samlinger der. Fremdeles var man i et bolighus, men rammene begynte altså forsiktig å endre seg, man hadde kanskje ikke lenger en huseier som sto som en vert i døren. På 300-tallet fattet den romerske keiseren Konstantin interesse for kristendommen, i hvert fall delvis. Han bygde pompøse kirker med altere av sølv og hedensk utsmykning og arkitektur fra romerske rettssaler. Keiseren hentet ikke inspirasjon fra Bibelen da han lagde disse første kirkene. Men disse bygningene ble som en slags standard for menigheter opp gjennom historien.

Mat

Å sette seg ned med et felles måltid åpner for toveiskommunikasjon. Med måltid gir man signaler om at man ønsker at fellesskap skal være viktigere enn et program. Man signaliserer også at man har satt av tid og at man ikke behøver skynde seg.

De første gangene kan den som inviterer, lage mat. Senere kan dere finne egne ordninger, for eksempel at alle tar med litt mat hver, eller at én person kommer litt før de andre og hjelper til på kjøkkenet, eller at dere møtes i ulike hjem på rundgang.

Måltidet kan være hva som helst, alt fra noen brødkiver, til en suppe eller en flott rett som har stått i ovnen lenge med mange ingredienser. Det spørs hvor god råd man har og hvor mye krefter en har. Men har man overskudd, så er en varm middag å foretrekke.

Frihet

Det er ikke strenge regler for hvordan man innretter seg. Hver flokk finner sine egne ordninger som passer, ut fra prinsippet om å behandle hverandre som venner og at man følger verdiene i NT som er at man skal bygge hverandre og ikke bestemme over hverandre. Start gjerne med noe enkelt, hvis du ikke er en utadvendt veterankristen. I løpet av samlingen kan du for eksempel ganske enkelt lese høyt noen vers fra Bibelen. Er dere ikke vant med å be høyt, så be inni dere. Et slags minimum er å lese et Jesus-sitat, spise sammen og be en bønn. Men ganske sikkert vil det skje mye mer i samlingen enn dette.

Organisk og ikke-hierarkisk

«Hvem leder samlingene?» er et vanlig spørsmål. «Ingen.» er svaret, man møtes som venner. Når du ellers møter to venninner på kafe, starter dere ikke med å velge leder, nestleder og medlem. Dere klarer utmerket å være sammen uten å lage et hierarki. Slik er det også når man møtes som menighet i et hjem.

Verdens korteste trosbekjennelse er «Jesus er Herre.» Du finner den i Bibelen. På pinsedagen for 2000 år siden ble det allmenne preste-

dømmet utløst. Peter holder en tale der han viser til en gammel profeti, Guds ånd skulle spres til alle. Man går fra GT til NT, fra noen få prester til at alle er prester. Det tykke teppet inn til det aller helligste rommet i tempelet revnet. Der kunne tidligere kun øverstepresten gå en sjelden gang. Nå skulle hver kristen være et tempel. Et helt nytt paradigme.

Jesus kan virke gjennom hver og en som er i samlingen. Derfor er det viktig at alle har anledning til å snakke.

Samtalen er organisk, den kan springe hit eller dit. Noen ganger kan det bli avsporinger som ikke fører til noe særlig. Men som regel får man belyst temaer svært godt nettopp fordi alle har anledning til å si noe. Enkelte ganger kan man også hente frem en oppslagsbok man har i bokhyllen eller man kan ta et kjapt søk på internett.

Slike rammer betyr at flere blir involvert og motivert når det er teologiske spørsmål. Man får snakket om spørsmål som aldri blir tatt opp i prekenen.

Slik er det også med hva en går og bærer på av bekymringer. I en organisk samtale kan bekymringene komme frem når det passer. I en samtale med fastlåst tema eller program kommer ikke bekymringer og gleder alltid frem.

Dette betyr ikke at samlingene må være totalt uten struktur. Man kan for eksempel bli enige om at under middagen er samtalen helt fri, mens under kaffen skal man gå gjennom en rekke temaer i rekkefølge de neste ukene. Det kan nesten ikke gjentas for ofte; men folk er forskjellige. Noen blir svimle dersom alt «flyter», de liker å vite på forhånd hvilket tema som skal behandles. Man kan gjerne delvis ta hensyn til dem.

Dere må bli enige om en passende ordning. For eksempel kan man som sagt ha ulike rammer ved middagen og ved kaffen. Eller man kan bli enige om at hjemme hos Nina skal man denne vinteren gå gjennom Johannes evangelium kapittel for kapittel. Samtidig møtes man annen- hver gang hjemme hos Martin, og der er det mer impulsive temaer.

Rom for innslag

Selv om organiske hjemmesamlinger betyr mange impulsive samtaler, er det slett ikke et forbud mot å komme med et godt forberedt innslag. Enkelte kan ha notert poenger på et ark og kan snakke i et kvarter uten å bli avbrutt, det blir nesten som en preken. Noen samlinger kan ha mange slike forberedte innslag, andre kan ha ingen.

Paulus oppfordrer i sine brev til at alle i menigheten kan komme med ulike innslag. Noen har en sang, andre har et ord til oppmuntring.

Han gir ikke inntrykk av at det er en plikt å komme med innslag. Man skal komme sammen for å bli bygget opp, ikke for å bli stresset.

Det er for øvrig ikke så farlig om noen sier noe som de andre oppfatter som feil, for det er lov å kommentere, og da kan man rette opp i feilen. Eller det er lov å være uenig.

Rent matematisk må ikke hvert innslag være for langt dersom man ønsker at alle skal kunne delta med noe eller kommentere. La oss si dere er sammen i to timer, noe som nesten er et slags minimum. Det er 120 minutter. La oss videre si at dere er 10 personer sammen. Det blir bare 12 minutters taletid på hver.

Man kan derfor eventuelt tillate at det er flere samtaler samtidig på kryss og tvers under middagen, som når man ellers er på en fest. Når man så setter kaffen på bordet, lar man kun én snakke om gangen.

Eller man kan være sammen i tre-fire timer og ikke bare to. Eller man kan være 6 personer i stedet for 10-12. Eller man kan møtes hver uke i stedet for hver fjortende dag. Det er flere løsninger som kan sørge for at alle får god anledning til å både høre hvordan de andre har det samt bidra med både generelle bidrag og kommentarer.

Samtidig er det ikke noe i veien for at man noen ganger går litt utenom det vanlige og lar én person holde på i en times tid. Problemet oppstår først dersom denne personen får én times taletid hver gang.

Uten press

Man bør unngå: «Jeg synes vi skal ta runden rundt bordet og la alle komme med sitt syn på dette vanskelige temaet.» Nei, la heller folk si

noe når det passer dem selv. Slik er det også når venner møtes. Å måtte poengtere dette, skyldes at kristne som samles er vant til at det skal være noe som styres.

Vertens rettighet

Husverten skal ikke være som en prest som holder preken eller bestemmer hvilke temaer eller bøker som skal drøftes. Det er jo heller ikke slik når venner ellers møtes. Man må i fellesskap bli enige om hvilke temaer man skal gjennomgå eller hvilke bøker man eventuelt skal lese sammen. Men husverten bestemmer selvsagt hva hjemmet sitt skal brukes til. Er samlingen i ferd med å skli ut, for eksempel bli en fyllefest, har husverten rett til å kaste gjestene ut.

Flere hjem

Bytt gjerne på hvilke hjem dere møtes i. Det gir balanse i reiseavstander, hvem som lager middag og lignende. Og det blir ikke krise om en husvert flytter til en annen by eller om samlingene vokser og man må reorganisere seg. Da er man vant med å bruke flere hjem og det er lett å fortsette. Men som sagt, slikt finner hver gruppe selv ut av. Er det en gruppe som gjerne vil samles i samme hjem hver gang, så er det selvsagt greit.

Som venner

At man «møtes som venner», betyr ikke nødvendigvis at man er venner som reiser på ferie sammen og deler private temaer. Utrykket «som venner» betyr at man bruker samme *prinsipper* som venner, altså at alle har rett til å si noe, ingen er sjef, osv. Det er for øvrig bare fint om man blir venner etter hvert og faktisk drar på ferie sammen også.

For kjedelig for enkelte

Regn med at enkelte vil finne slike hjemmesamlinger kjedelige, for de er skrudd sammen som utadvendte evangelister, ledere, gründere osv. De vil gjerne preke, reise til fremmede land, starte organisasjoner eller

opptre på en scene.

Dagens problem er at slike personer ofte vil lage menigheter formet etter deres egen gave som gjerne er å preke. De vil at hele menigheten skal lage en fin ramme med lys og musikk rundt prekenen. Da må man ha kirkebygning med scene. Ikke bare koster slike kirker mye, men man får også slagsside mot denne ene personen og denne ene gaven. Medlemmene i kirken får færre sjanser til å bli modne og selvstendige kristne når de må sitte stille og ikke får bidratt med selvstendige innslag.

Utadvendte prekepersoner bør ikke bygge en kirke rundt sin gave. De bør heller ikke lage en husgruppe med utgangspunkt i sin gave. Alternativet er ikke at de må undertrykke sin gave, men den kan leves ut andre steder, eller gis kun passe plass i menigheten slik at andre typer gaver også har rom.

Når utadvendte personer med lopper i blodet synes det skjer for lite i hjemmesamlingen, så kan man si til dem: «Frihet i Kristus». Ingen personer har plikt til å møte hver gang. La vedkommende komme når det passer. Han eller hun kan evangelisere langs gatene eller reise til den andre siden av jorda i et prosjekt, det styrer personen selv. Det er ikke noen bibelsk plikt at alle skal gjøre det samme som evangelisten eller misjonæren. Disse kan heller få en klapp på skulderen av de andre i gruppen, de kan få bønnhjelp og støtte uten at de utadvendte personene dermed blir sjefer i hjemmesamlingen.

Men også slike personer har behov for fellesskap og støtte, derfor er middager bra også for dem. De bør møte opp med ujevne mellomrom. Slik har de også et nettverk den dagen de møter veggen.

Venner = ikke-hierarki

Ordet ikke-hierarki betyr at man organiserer seg slik venner tillater. Venner tillater ikke at noen i flokken har monopol på å døpe eller lignende. Men en venneflokk kan gjerne til prosjekter velge en person til å være leder, for eksempel hvis man skal på en busstur med overnatting eller man skal reparere taket hos noen man vil hjelpe.

La oss si dere skal på en tur og at dere kjører tre biler i lag. Da kan

det være greit at én person har fått i ansvar for å velge kjørerute og steder man skal stoppe for å spise. Slik slipper man masse telefoner frem og tilbake i baksetene underveis. I hvilke tilfeller det er greit med et prosjektlederskap, finner hver hjemmesamling ut av selv. I de vanlige middagssamlingene er det ikke behov for prosjektlederskap. Men det hender at en håndfull venner gjøre noe i lag utenom middagene.

Det er noen personer som er skrudd sammen som ledere. De liker å planlegge, de liker å bestemme. Man må passe på at slike personer ikke overtar som en slags generell leder for gruppen. Deres gave må loses til prosjekter eller til områder utenfor menighetens fellesskap.

Jesus sier i misjonsbefalingen at vi som kristne skal lære opp ferske kristne. Dersom middagssamlingen består av én person som har vært kristen i 40 år og fem personer som har vært kristne i én uke, da ligger det et ekstra ansvar på den som har vært kristen i 40 år. Naturlig nok vil opplæringen da gå fra den veterankristne til de ferske kristne.

Paulus klager på en menighet og sier at nå burde de ha blitt lærere alle sammen. Dette viser at det er meningen at kristne skal bli modne og selvstendige personer som skal kunne fortelle andre om Jesus. Det menes ikke at alle kristne skal preke, men at alle kristne skal ha fått såpass opplæring at de i en samtale med en fersk kristen skal kunne fortelle hva kristen tro går ut på. Formaningene fra Paulus viser også at hver kristen må selv ta initiativ.

«Jeg – en lærer?!» Tanken om å lære opp ferske kristne, høres kanskje skremmende ut for mange. Men ro deg ned og trekk pusten. Etter ett år i hjemmesamlinger der du selv har deltatt med mange spørsmål, vil du sitte med mye større kunnskaper om kristen tro enn du gjør i dag. Derfor vil du kunne svare på mange spørsmål som en fersk kristen kommer med. I middagssamlinger er det også typisk at man utfyller hverandre, du behøver derfor ikke bli en ekspert alene. Etter mange middager er du også blitt mer vant med å snakke om teologiske spørsmål. Så selv om du ikke ser på deg selv som en evangelist, så kan du i det minste føre en samtale om kristen tro dersom du havner i en situasjon der det er naturlig.

Det er ikke sikkert du har lærergaven, greit nok. Det er få som er misjonærer, evangelister eller lærere, det er få som har slike tjenester som en gave. Men du vil likevel etter hvert være i stand til å kunne lære bort. Med det menes ikke at du skal holde en tale på en scene. Du skal bare svare så godt du kan når det dukker opp spørsmål fra ferske kristne, slik også de andre i gruppen svarer så godt de kan. Det er også lov å svare: «Det vet jeg ikke. Jeg skal se om jeg finner det ut til neste gang.»

Men som sagt finnes det også grupper som består av én veterankristen som lærer opp fem-seks ferske kristne. Det kan til forveksling ligne et hierarki når én person vet mye mer om kristen tro enn de andre. Men man passe på at ordningene i gruppen likevel er ikke-hierarkiske slik at alle kan delta med innslag. Det er ved å delta med egne innslag og kommentarer at man vokser og modnes som kristen og selv kan bli en lærer for andre.

Skill ut initiativene

Hvis noen brenner veldig for et prosjekt, for eksempel hvis noen ønsker å starte et kor, er det ikke nødvendig at alle i flokken er med på prosjektet. La samling være samling, der skal man ha god tid til hverandre, man skal spise sammen, komme med noen innslag og støtte hverandre, det er ikke plikt til å delta i alt mulig annet.

Når noen kommer med en idé, må man passe på at hjemmesamlingen ikke blir til en paraplyorganisasjon der alle tiltak skal koordineres med felles økonomi og mange avdelingsledere. Det er bedre at slike prosjekter ordnes på siden av hjemmesamlingene. Slik unngår man lange debatter om visjoner, veien videre, prioriteringer, penger, posisjoner og mye annet.

Ved å skille ut initiativene på denne måten, kan man når det er samling ha masse rom til å bygge hverandre.

Den som brenner for et kor, bør altså ikke starte koret som om koret er en del av hjemmesamlingens organisasjon. Er det noen i hjemmesamlingen som gjerne vil være med i koret, så vær så god. Men ikke bruk

hjemmesamlingene til å diskutere hva slags sanger man skal synge eller hvor man skal synge neste gang.

Det er ikke dermed sagt at gjengen med de faste middagssamlingene aldri skal ha et felles prosjekt. Vennene kan samle inn penger til noen eller sammen hjelpe noen eller sammen dra på en tur eller sammen starte et Alpha-kurs eller noe slikt.

Reorganisering er ingen krise

Dersom hjemmesamlingene vokser og man opplever at det er vanskelig å ordne et måltid hver gang eller at samtaletiden til hver enkelt blir for liten, eller at reiseavstanden for enkelte er lang, eller noe slikt, da kan man like gjerne reorganisere seg. Man skal ikke se på reorganisering som noe negativt. NT setter ikke frem noe religiøs plikt til at de samme personene skal møtes i den samme gruppen resten av livet – slik praksis kan være i tradisjonelle kirker.

Samtidig er det trist å måtte dele en gruppe i to, det blir som å dele en familie. Det finnes en annen løsning enn at en gruppe vokser og må deles:

Jordbærplanten

I stedet for å invitere stadig nye personer til den samme gruppen, noe som betyr at man enten må bygge en kirke til slutt eller at man må splitte vennskap, kan én person i gruppen starte en ny gruppe på siden. Det er slik jordbærplanten sprer seg.

Jordbærplanten strekker ut en utløper som legger seg på bakken bortover et stykke, der slår den rot og det blir en ny plante. Den nye planten henger sammen med den gamle planten gjennom utløpertråden. Personen som starter en ny gruppe, deltar også i sin gamle gruppe.

Flere i den opprinnelige gruppen kan følge samme strategi. Dette er mulig fordi mange i den opprinnelige gruppen har vært husverter mange ganger allerede – fordi man veksler på hvilket hjem man møtes i.

Når man ser et område med jordbærplanter i naturen, kan man ikke vite hvilken plante som var først. Man kan ikke se hva som moder-

planten, for det kan være bedre vekstvilkår lenger bort der hvor datterplanten vokser opp. Med jordbærmetoden får man ikke en pyramideformet og hierarkisk organisering.

Man slipper diskusjoner om hvem som skal høre til hvilken gruppe hvis man skal «splitte i to og nesten aldri seg hverandre mer».

At noen i gruppen deltar i to grupper, hjelper også på forståelsen av menighet. Dessverre er det vanlig å mene at man skal være medlem kun i én menighet og det er der man skal levere pengegaver og sin innsats, og det er der man skal bøye hodet for lederskapets teologi, visjoner, vedtekter og bestemmelser. Man kan nulle ut dette hierarkiske paradigmet ved å være med i to menigheter. Slik kan man heller få lojalitet til de kristne verdiene og ikke til et religiøst hierarki.

Kristne verdier er for eksempel å ha tid til folk som sliter, la alle i menigheten kunne slippe til med innslag i samlingene, gi rom for ulike gaver, bli misjonær eller evangelist uten å måtte spørre om lov.

Jordbærmodellen betyr ikke at alle problemer forsvinner, men den ligner i alle fall noe på originalmodellen til Jesus. Den originale strategien gikk ut på at to og to personer reiste til andre land og startet menigheter hjemme hos folk. Da måtte misjonærene naturlig nok reise langt og være mye hjemmefra. En forutsetning var også en viss grad av gjestfrihet i den lokale kulturen slik at misjonærene ikke fant det umulig å finne en gratis seng hjemme hos noen ikke-kristne. I Norge i våre dager finner ikke folk det like naturlig å låne ut et gjesterom noen dager til to fremmede som viser seg å tilhøre en annen religion enn dem selv.

Jordbærmodellen passer derfor greit for ikke-misjonærer, de holder seg mer hjemme. Man kan kanskje kalle dem hyrder.

Den som starter en gruppe på siden, kan som sagt fremdeles delta i den første gruppen. Så kan den personen se det litt an og kanskje trappe ned den første gruppen etter hvert. Eller personen kan etter en stund trekke seg ut av den nye gruppen, fordi den går av seg selv, og så kan personen starte enda en ny gruppe. Man sprer seg i bredden, man bygger ikke en pyramide eller et byråkrati.

Nattverden

Jesus innstiftet ikke nattverden i tempelet eller i en synagoge. Kvelden besto av et måltid man kunne bli mett av, nemlig lammestek. Det greske ordet som brukes om disse måltidene senere i NT, kan oversettes med middag. Det var hovedmåltidet man spiste på kvelden. Jesus hentet så brød og vin ut fra middagen.

Er du ute etter å ha de samme rammene for nattverden som de første kristne hadde, må du først sette over middagen og dekke på til noen av dine venner. Så kan du under middagen ta vin og brød fra bordet og dele med dine venner.

Samlingens rammer

NT viser at hvem som helst kunne ta ordet, og folk vekslet på å holde ulike innslag. Paulus skriver i NT: «Hva mener jeg så, brødre/søsken? Jo, når dere kommer sammen, har én en salme, en annen et ord til lærdom, én har en åpenbaring, én har tungetale, en annen har tydingen. Men la alt tjene til å bygge opp.» (1. Kor 14:26)

«La to eller tre tale profetisk, og la de andre prøve det de sier. Men hvis en annen får en åpenbaring mens han sitter der, skal den første tie.» (1. Kor 14:29-30)

Paulus oppfordrer til flere av samme innslag: «La to eller tre tale profetisk». Hva som menes med å tale profetisk, kan man diskutere, men stikkordene Paulus gir om det, er: «til oppbyggelse, formaning og trøst», «bygger opp ekklesia» og alle skal «lære noe», samt «bli oppmuntret». Både kvinner (Apg 21:9) og menn talte profetisk, og gjerne flere i samme samling.

Legg også merke til prinsippet om *prøving* i vers 29-30. Det allmenne prestedømmet, ikke et menighetsstyre eller en pastor, er sikkerhetsnett i menigheten. Det er menigheten som skal drøfte om det som ble sagt, er ok. Sikkerhetsnettet er også etter innslagene, det er ikke siling av innslag på forhånd.

Se også det organiske eller impulsive opplegget som vises i sitatet til Paulus. Hvis noen får tanker der og da, skal man ikke være bundet av et program. Det betyr også at alle kan ta ordet.

Det var ikke møteleder i samlingen

Paulus skriver brev til den kaotiske menigheten i Korint. Paulus nevner ingen møteleder. Han hadde god grunn til å nevne en møteleder hvis det var vanlig med møteledere i menighetene, for denne menigheten hadde rotete samlinger. Ikke bare hopper Paulus over å nevne en møteleder, men han formaner ut fra at en slik tjeneste ikke eksisterte eller ikke skulle eksistere. Han sier at når den ene har et innslag, må den andre ti stille. Menigheten skulle altså i fellesskap, med høflighet

og kjærlighet, holde orden. Paulus oppfordrer heller ikke til at de skal velge en møteleder.

Det er ordet *adelfos* som brukes om brødre/søsken når Paulus skriver at alle kan bidra med ulike innslag. Ordet betyr «fra samme livmor». Det kunne bety at man var fra samme slekt eller fra samme folk eller hadde samme tro. Ulike bibeloversettere oversetter forskjellig, noen skriver søsken, andre skriver brødre.

Paulus innleder brevet med å hilse til hele menigheten, altså både kvinner og menn. Det er derfor sannsynlig at han mener søsken, og ikke bare brødre, når han sier at alle kan holde innslag.

Også når venner møtes i dag, kan det noen ganger bli kaotisk slik det var blant de kristne i Korint. Skal man få noe mer ut av samlingen enn det sosiale, må alle skjerpe seg i høflighet og la én etter én holde innslag. Dette er selvsagt en utfordring før alle har tatt inn over seg de kristne verdiene og før alle har forstått rammene for samlingene.

Det teologiske eller åndelige sikkerhetsnett går ut på at hele menigheten skal vurdere og godkjenne et innslag som er blitt holdt. «La to eller tre tale profetisk, og la de andre prøve det de sier.» Men dette sikkerhetsnett kunne ikke hjelpe mot et eventuelt kaos som kunne oppstå.

Når de kristne holdt samlinger, skulle de veilede hverandre. Det betyr ikke nødvendigvis kun replikker på tre setninger. NT gir ikke noe forbud mot at et innlegg for eksempel varer et helt kvarter eller en time for den saks skyld. Men så må det være anledning til å kommentere innlegget, for NT sier man skal undervise hverandre og rettlede hverandre. Og da er vi over på hverandre-verdiene:

Hverandre-verdiene setter føringer for samlingene

Et søk på ordet «hverandre» i NT viser verdiene de gikk inn for. Disse må man gi plass til i samlingene.

- Ha kjærlighet til hverandre
- Vent på hverandre
- Tjen hverandre
- Bær hverandres byrder
- Bær over med hverandre
- Vær hverandres lemmer (vær ulike deler på deres felles kropp)
- Vær gode mot hverandre
- Vis medfølelse med hverandre
- Tilgi hverandre
- Vær hverandre underordnet
- Ikke lyv for hverandre
- Undervis hverandre
- Rettled hverandre
- Trøst hverandre
- Sett mot i hverandre
- Oppmuntre hverandre
- Oppbygg hverandre
- Ikke baktal hverandre
- Vær ydmyke mot hverandre
- Lev i fred med hverandre
- Vask hverandres føtter
- Ha omtanke for hverandre
- Oppgløde hverandre
- Ikke klag på hverandre
- Bekjenn synder for hverandre
- Be for hverandre
- Vær gjestfrie mot hverandre
- Ha fellesskap med hverandre
- Ikke døm hverandre
- Elsk hverandre

Oppfordringene viser at de ikke organiserte seg hierarkisk. Man skulle for eksempel undervise *hverandre*. I dag er det bare presten/pastoren, eller tilsvarende, som underviser. Men oppfordringen om å undervise hverandre, går i NT til hele menigheten, det står i Kolosserbrevet som rettes til alle kristne i Kollosai. (Kol 3:12-17)

I avsnittet finner man også andre hverandre-verdier, for eksempel at man skal tilgi hverandre. Fra flere kanter bør man altså forstå at disse verdiene gjelder alle kristne. Det er ikke en hypotetisk seremoniprest eller en hypotetisk hovedpastor som har ansvaret for å tilgi. Det er heller ikke en hypotetisk seremoniprest eller en hypotetisk hovedpastor som har ansvaret for å undervise. Alle kristne får i Bibelen oppfordringen om å tilgi og om å undervise.

Samtidig forteller NT at folk er utstyrt med ulike gaver, så noen er naturlig nok mer ivrige til å undervise enn andre, de er også flinkere til å undervise. Men å ha en gave betyr ikke at man skal ha monopoler, makt eller gjennomskjæringsrett. Alle hverandre-idealene betyr ikke-hierarki.

«Mine søsken, jeg for min del er overbevist om at dere er fylt av godhet og har kunnskap nok, slik at dere også kan *rettleder hverandre*.» (Rom 15,14.)

«La Kristi ord få rikelig rom hos dere! *Undervis og rettled hverandre* med all visdom, syng salmer, viser og åndelige sanger til Gud av et takknemlig hjerte.» (Kol 3,16.)

I avsnittet ser man også en oppfordring om å ha rikelig med Jesus-sitater. Og man kunne gjerne bidra med religiøse sanger. Samtidig får man ikke inntrykk av at dette var firkantede regler og en uttømmende liste. Hadde du et dikt å komme med, så var det ganske sikkert helt ok, selv om dikt ikke blir nevnt som eksempel.

Mye som i dag er lagt til et hierarkisk lederskap, ble den gangen gitt som oppfordringer til hele menigheten.

Innholdet i kristen samling

Hvordan skal en kristen samling være ifølge de første kristne? Svaret

er å finne i de oppfordringene NT kommer med: Tjenerholdning, det allmenne prestedømmet og hverandreverdiene. De forteller om kjærlighet og at alle har ansvar og om ikke-hierarki. NT beskriver for øvrig samlingene slik:

- I hjemmene (1. Kor 16:19) eller på stranden (Apg 21:5 og Joh 21:9)
- Middag (Mark 14:23 og 1. Kor 11:33 og 1. Kor 11:20)
- Frie innslag fra alle som ønsker (1. Kor 14:26)
- Organisk (impulsivt/skiftende) slik at hvis én person holder et innslag og en annen forstår hvordan temaet kan belyses enda bedre, da kan denne overta innslaget. (1. Kor 14:29-33)
- Nattverd koblet til middagen
- Ingen møteleder eller sjef (1. Kor 14:29-33)
- Minste størrelse er to personer (Matt 18:20)
- Bønn (Apg 12:12)
- Sang, fellessang og musikkinstrumenter (1. Kor 14:26 og Ef 5:19)
- Rikelig med sitater fra Jesus (Kol 3:16)
- Undervisning (Matt 28:20)
- Informasjon fra misjonsturer (Apg 14:27)

Det finnes ytterligere punkter man kan sette på listen. Fellesnevneren i alle oppfordringene i NT er kristne som kommer sammen for å *minnes Jesus* og for å *bygge hverandre*.

Noen av oppfordringene i Romerbrevet

Romberbrevet er skrevet av Paulus og er en del av Bibelen. Han skriver til de kristne i Roma. Paulus har planer om å reise via Roma til Spania på misjonsreise. Hvert avsnitt i brevet inneholder stoff man kan filosofere over. De gir enda flere føringer for hvordan de kristne skal holde samlinger og hvordan de kristne skal forholde seg til omverdenen. Her er noen av poengene:

- Sett de andre høyere enn dere selv.
- Vær glade i håpet, tålmodige i motgangen, utholdende i bønnen.
- Hjelp andre kristne som er i nød.
- Gled dere med de glade og gråt med dem som gråter.
- Hold sammen i enighet.
- Gjengjeld ikke ondt med ondt, ha tanke for det som er godt for alle mennesker.
- Hold fred med alle, om det er mulig, så langt det står til dere.
- Ta ikke hevn.
- Er din fiende sulten, så gi ham mat.
- Overvinn det onde med det gode!
- Ikke få noen til å falle.
- Streb etter det som tjener til fred.
- Bygg opp fellesskapet.
- Bær andres svakheter.
- Ikke tenk på deg selv, slik som Jesus heller ikke gjorde.
- Tenk på det som er godt for din neste.
- Tenk på det som bygger opp
- Vis enighet. Vær samstemt. Pris Gud med én munn.
- Vær tjenere og vis barmhjertighet

Slike oppfordringer viser hvilke verdier eller idealer som de første kristne gikk inn for. Når for eksempel alle blir oppfordret til å bygge opp fellesskapet, da må skikkene/samlingene gi rom for at alle skal kunne delta med noe oppbyggelig.

I sitt brev til galaterne skriver Paulus hva som er «åndens frukt», altså hva som et bedende kristent menneske etter hvert skal gi uttrykk for:

- Kjærlighet
- Glede
- Fred
- Overbærenhet
- Vennlighet

- Godhet
- Trofasthet
- Ydmykhet
- Selvbeherskelse

Det motsatte, ifølge Paulus, er fiendskap, hor, utskielser, misunnelse, splittelse, stridigheter, trolldom, selvhevdelse og mye mer.

Her er flere punkter som sier noe om hvordan de første kristne tenkte:

- Være en tjener for andre, hjelpe folk i nød. (1. Pet 4:10, Mark 9:35, Jak 1:27)
- Føre et stillferdig liv uten utagerende festing eller at man ligger med hvem som helst. Man skal arbeide og ikke ligge andre til byrde. (1. Tess 4:11, 1. Kor 5:1, Tit 1:6, 1. Tim 3)
- Ikke forsøke å blåse seg opp eller være opptatt av å pynte seg med glitter og gull for å forsøke å heve seg over andre. (1. Pet 3:3, 1. Kor 4:6-7, 3. Joh 1:9)
- Ikke ligge i rettssaker, man skulle forsøke å ikke krangle. Det var bedre å være opptatt av å gjøre godt. (1. Kor 6:7, Fil 4:2, Rom 15:5)
- Betale skatt og følge landets lover innen rimelighetens grenser. (Rom 13:6, Apg 5:29)
- Ikke gjøre forskjell på folk. (Jak 2:1-4)

Slike eksempler setter føringer for hvordan de skulle oppføre seg i samlingene eller når de misjonerte eller når de ellers traff hverandre.

Et kristent menneske skal altså være *fredsommelig, tjenende og samlende*.

Fordeler med hjemmesamlinger

- Det er lettere å bli sett i en liten gruppe enn i en stor kirke.
- Færre beslutninger skal tas.
- Hjemmesamlinger er svært mye billigere enn tradisjonell kirke.
- Med vennemiddager organiserer man seg bort fra organisering! Man slipper å lete etter frivillige og ledere.
- Hjemmesamlinger virker aktiviserende ved de viktige dimensjonene, slik som bønn, bibelstudier, kjærlighet og lignende. Middager gir bedre rom for å utløse det allmenne prestedømme.
- I vennemiddager slipper prester og pastorer å slite seg ut.
- Vennemiddager er originalen som beskrives i Bibelen.

Dominerende personer

Stort sett går det bra mellom venner som spiser middag sammen for å minnes Jesus og for å bygge hverandre opp. Du pleier vel ikke å kranke når du ellers har venner på besøk? Risikoen for at en dominerende person dukker opp, er ganske liten. Ikke la frykten for noe slikt stanse deg. Dette kapittelet om dominerende personer er for langt i forhold til risikoen det er for at en slik fyr ramler over terskelen din. Men det er et spørsmål som ofte kommer før man starter opp, derfor noen ord om dette:

Pastoren er negativ

Tilhører du en tradisjonell kirke, *kan* det hende at pastoren eller presten ikke liker at du starter hjemmesamlinger som han ikke har kontroll over. Men hverken juridisk eller teologisk har han gode argumenter. Bibelen bruker ordet ekklesia (menighet) på en slik måte at man er nødt til å gå inn for fri flyt av mennesker.

Bibelen nevner heller ingen pastor med navn, deres tjeneste er blitt oppblåst gjennom kirkehistorien. Teologisk har ikke en pastor rett til å bestemme hvem som skal gjøre hva i menigheten. Så du er i utgangspunktet helt fri til å starte middagssamlinger med kristne venner, pastoren i den tradisjonelle kirken har ikke rett til å plassere en av sine medarbeidere som en leder i din hjemmemiddag.

Det står ikke noe sted i Bibelen at Priska og Akvilas måtte få godkjenning av noen før de inviterte venner hjem. Kristne er frie mennesker. Dagens organisering av tradisjonelle kirker finnes ikke i Bibelen.

Men husk at alle kristne skal ha en evighet sammen, så du kan like gjerne lære deg allerede nå å være vennlig og støttende selv om andre kristne har et annet teologisk syn. Men det betyr ikke at du må sette munnbind på deg selv. Det er lov å ha meninger.

Vanskelige personer og situasjoner

Hva gjør man dersom en kverulant eller en dominerende person duk-

ker opp i samlingene? Aller først: Alle som inviteres til middagen må høre om rammene:

- Ingen er sjef
- Alle kan holde innlegg
- Alle kan kommentere
- Alle må være høflige og slippe andre til
- Husverten kan i verste fall kaste folk ut av sitt eget hus
- Dere har ikke et mål om å bli en kirke
- Aktiviteter utenom middagene skal ikke legges under vennegruppen, men må ordnes av enkeltpersoners initiativer, og så er det frivillig å delta.
- Hensikten med middagssamlingen er ikke å bli enige i alle teologiske spørsmål.
- Hensikten er å bygge hverandre slik at hver og en kan bli modne og selvstendige kristne der hver og en befinner seg i hverdagen med ulike oppdrag som Gud gir dem.

Ved å fortelle dette innledningvis, legger man et visst press på dominerende personer. Godtar de rammene, så har man noe å vise til dersom de begynner å dominere.

Hersketeknikker

Man kan også forebygge ved å snakke en gang i blant om hersketeknikker. La oss kalle herskeren for Ola:

Usynliggjøring: Ola unngår øyekontakt med deg, han unngår å respondere på dine innspill, han heller kaffe i alle koppene unntatt i din, han gir alle en klem unntatt deg, Ola hører ikke når du ringer på døren.

Latterliggjøring: Ola ler av dine ideer, dine klær, ditt hjem, dine kommentarer eller din oppførsel.

Tilbakeholdelse av informasjon: Ola sender beskjed til alle i gruppen om at samlingen er flyttet, du er den eneste som ikke får informasjon. Eller Ola forklarer noe viktig akkurat når du er på WC eller er på kjøk-

kenet for å hente en manglende kaffekopp.

Fordømmelse uansett: Ola klager på deg når du er for passiv, han klager også når du er for aktiv. Han klager enten du kommer med et innslag eller du ikke kommer med et innslag. Det er det samme hva du gjør, du får uansett fordømmelse av Ola.

Påføring av skyld og skam: Ola mener at du har skylden for noe og at du burde skamme deg.

Nå skal det også nevnes at noe som ligner hersketeknikker, ikke nødvendigvis er det. La oss si du er introvert og sjelden sier noe. I samlingen forteller Anne en spennende historie. Petter gir henne hele tiden oppmuntrende støtte i form av «Næhh! Er det sant?!” «Ha-ha, det var stilig, altså!” Da er det ikke merkelig at Anne søker Petters øyne og ikke dine øyne. Kanskje Petter også nesten alltid følger opp med en egen historie etter at Anne har lagt frem sin. Dermed spiller de hverandre litt opp – kanskje hver gang det er samling. Det er ikke dermed sagt at du som er en introvert og stille person, blir utsatt for hersketeknikker.

En som søker makt, vil også forsøke å gjøre de andre psykisk avhengige av seg selv. Man flytter seg ikke fra middagsbordet bort til sofaen før alle har tatt en kikk bort på Ola. Dersom Ola ikke gir tegn til å reise seg, blir de andre sittende. Dette skjer selv om Ola ikke er blitt utnevnt som leder og uten at man er i hans hjem. Han har klart med sine hersketeknikker å ta psykisk kontroll i gruppen.

En av teknikkene kan være å «tilgi» eller å gi støtte til ting du har gjort. Vel, det er jo isolert sett hyggelig å føle at man er tilgitt, men Ola bruker dette som et herskeverktøy. Du blir stadig mer avhengig av Ola og du stoler stadig mindre på deg selv, eller du blir rett og slett bare stadig mer irritert på Ola og hans urimelige oppførsel.

En fæl hersketeknikk som det finnes eksempler på i kristne sammenhenger, er å bruke åndelige argumenter. Den første som vi vet om som brukte en slik hersketeknikk, var Ignatius omkring år 110. Han var kristen, men mente at husverten skulle ha ekstra makt. Husvertene ble kalt biskoper den gangen. Ignatius sa: «Den som utfører noe bak biskopens rygg, tjener djevelen.» Dermed er du sjakk matt. Du vil vel ikke

være på lag med djevelen? Nei, da må du gjøre det Ignatius bestemmer. Han mente for eksempel at det var husverten som skulle godkjenne hvem hver enkelt i menigheten kunne gifte seg med.

Hva når den herskesyke allerede er i gang?

Forebygging er fint. Men hva når problemet allerede har oppstått? Enkelte har dårlige sosiale antenner og prater alt for mye eller klarer ofte å vri en samtale over til å bli en diskusjon. Små grep kan fyre opp. Et sukk eller snøft. Man slår ut med armene eller kaster seg oppgitt tilbake i sofaen. Eller bruker nedlatende setninger: «Men kjære deg da vennen min, du som aldri har stått på en prekestol eller aldri har studert gresk, du har ikke mulighet til å forstå dette!» Ordet «du» er ofte noe som øker temperaturen. «Du forstår ikke. Du sa i sted at...»

Folk er forskjellige. Noen er vant med harde politiske diskusjoner i oppveksten og forstår ikke at andre kan føle seg overkjørt eller at diskusjonen kan oppfattes som en krangel. Det noen oppfatter som en samtale, oppfatter andre som en ubehagelig diskusjon og at man er i ferd med å bli uvenner. Nordlendinger snakker rett ut, sørlendinger holder tilbake.

Når det gjelder dominerende personer, må noen i gruppa ha mot nok til å si fra. NT gir støtte til det. Når en ikke-hierarkisk gruppe er etablert, vet alle at alle har ansvar. Men det er nok de utadvendte og de med mest livserfaring som er de første til å ta tak i dominerende personer. Også den som inviterte personen, og som kanskje kjenner personen best, vil kjenne et ansvar. I tillegg har vi husverten som faktisk blir oppfordret i Bibelen til å sette folk på plass. De andre i samlingen vil naturlig nok være litt forsiktigere enn husverten, det hele foregår jo hans eller hennes hjem.

Men noen må altså si fra at oppførselen er feil. Det må muligens gjentas en del ganger. Man kan også på nytt i fellesskap snakke om prinsippene for gruppen.

Dersom gjentatte oppfordringer om å skjerpe seg ikke hjelper, da må noen ta en prat med vedkommende og si at han bør lete etter en

gruppe som bedre passer hans idealer.

Hvis problemet er lite, for eksempel at personen har hengt seg opp i et teologisk tema, kan man sette av noen kvelder til temaet. Det kan godt være at personen har 100 prosent rett og at temaet er viktig. Selv om de normale rammene er at alle skal kunne ta ordet og holde innslag, er det ikke noe i veien for at man en gang i blant lar noen få holde et innslag som tar nesten hele kvelden. Kanskje har man en gjest som er ekspert på et spesielt tema, da bør man benytte anledningen.

Når man så har gitt rom for å behandle temaet som personen er så opptatt av, og man eventuelt ikke har blitt enige, da kan man neste gang personen bringer temaet på banen si at det bygger ikke opp å samtale om dette temaet gjentatte ganger. Dere har faktisk satt av god plass tidligere, så nå bør man vente minst et år før man neste gang diskuterer dette. Man bør unngå diskusjon, man skal samtale. Man skal ikke vinne. Man skal bygge opp.

Psykopater

Det er stor forskjell på en person som snakker litt for mye, det kan man tåle, og en psykopat. Ved psykopater er bare er et tidsspørsmål før gruppen bryter sammen og oppløses, derfor kan man like gjerne forsøke å gjøre noe med situasjonen først som sist. Sagt på en annen måte: psykopaten må ut av gruppen. Får man ikke til det, fordi personen er for manipulerende og sterk, må man reorganisere seg.

Psykopater er mestere til å lage allianser, til å sjarmere, til å snakke deg rundt. Det beste er om noen i gruppa er så tøffe at de sier rett ut til psykopaten at han/hun ikke kan komme flere ganger. Da kan for eksempel husvertene bli enige om at vedkommende ikke blir invitert hjem til noen av dem mer. Dersom noen av de andre i gruppen gjerne selv vil invitere vedkommende, så vær så god, men de andre møter neppe opp.

I verste fall må man rett og slett legge ned gruppa. Man får bare si at man orker ikke mer, gruppen fungerer for dårlig og man vil heller prioritere andre ting. Så får man heller ta opp tråden på nytt etter noen

måneder og starte nye middagssamlinger. Kanskje da med noen av de gamle middagsvennene og noen nye. Det behøver ikke å være likt som sist.

Men det er trist hvis psykopaten er så sterk at man må legge ned. Det er de som er mest voksne og som er tøffest, som bør kjenne mest ansvar for å si til psykopaten at han/hun må holde seg borte. Så må dere bare leve med ryktene som psykopaten da setter ut om dere. Men når psykopaten mister mulighet til å legge ny ved på bålet, vil det nok brenne ut snart. Psykopaten vil heller finne noen andre å plage, for det er det som gir ham mer næring.

Ikke-hierarki i kristne husgrupper betyr at ingen har religiøs posisjon over de andre med mulighet til å bestemme temaer, klokkeslett, innsamlingsprosjekter, teologi, sangvalg og hvem som har rett til å ta ordet. Men det er ikke dermed sagt at det er forbudt å rettlede folk som oppfører seg problematisk. NT oppfordrer hele menigheten til å rettlede hverandre. Paulus kjefte på Peter. Johannes skulle kjeft på Diotrefes. Så det er helt i orden at noen sier til problempersonen at han må skjerpe seg. Eller sier til psykopaten at han ikke kan møte opp mer.

I oppgjørets time gjelder det å passe seg for psykopatens mange triks. Han vil kanskje forsøke å få deg til å komme med løfter: «Hvis du starter opp en ny gruppe, så ringer du meg, ikke sant?» Det er umulig å forutse alle triksene psykopaten vil prøve, han vil antagelig øke våpenkraften når han ser at det nærmer seg slutten. Det kan derfor være lurt å være to personer som sammen tar oppgjøret med psykopaten. Slik kan dere støtte hverandre og samtidig være vitne for hverandre dersom psykopaten senere skulle lyve om hva som skjedde da det ble slutt.

Det er for øvrig ikke slik at alle problemer løser seg dersom man innfører hierarki. Psykopaten bryr seg lite om at det er en formell leder i gruppa. Det fins også mange ledere som ikke tar tak i vanskelige situasjoner, de velger å konsentrere seg om å holde prekenen. Noen ganger kan det bli verre med hierarki fordi det er problempersonen som får formell makt. Når man innfører hierarki, endrer man samtidig rammene for alt det positive som følger med et ikke-hierarki. Man kan vinne enkelte

slag mot en psykopat ved å innsette en autoritær leder. Men psykopater lar seg neppe stoppe av at en i gruppen har fått en fin tittel.

Hvor ofte møter du en psykopat, forresten? Psykopater kan dukke opp på jobben eller i nabolaget. Men det er i grunnen ganske sjelden man blir angrepet. Derfor bør ikke redselen for en mulig psykopat gjøre at man ikke starter med middagssamlinger.

Veterankristne

Har du vært kristen lenge, eller er vant til å lede kristne aktiviteter, ja kanskje også vant til å preke, må du passe på at du ikke dominerer samlingen. Ikke lag en vanlig tradisjonell kirkesamling i miniformat. For et poeng med samlingen er at det er organisk og ikke-hierarkisk. Hvis du ser på deg selv som en hyrde, så husk at et vanlig syn på Jesu tid var at hyrden gikk bakerst i flokken for å hjelpe de svakeste og minste. I tradisjonelle kirker setter man gjerne hyrden på en scene og krever at han viser vei. En tradisjonell leder skal gå foran, «sette retning» og ta beslutninger – de som blir hengende etter, får heller klare seg selv. Men hvis du virkelig tror at du er en hyrde, må det lukte sau av deg. Du kan ikke bare preke i vei. Det går utmerket an å være en tjenerhyrde, man må ikke være en lederhyrde.

Det er svært få beslutninger som skal tas i en venneflokk som spiser middag sammen, derfor er det ikke behov for en leder som skal beslutte noe. Er du en tidligere menighetsleder, eller du er kanskje en sjef på jobben, må du tenke helt nytt når det gjelder hjemmesamlingene.

Det er fint at du som veterankristen ber høyt eller bidrar med et innslag og undervisning, men dersom det høres ut som at du står på en kirkescene, vil kanskje de andre falle inn i rollen som passive lyttere og ikke bidra selv. Pastorer og prester som møter opp i hjemmesamlinger, må virkelig konsentrere seg for ikke å snakke de andre i senk.

Enkelte menighetsledere kan dessverre også ofte ha den uvane at når de er sammen med andre kristne, så *samtaler* de ikke egentlig med dem, men de *preker* til dem når de «samtaler». De er vant med at det er viktig å vise autoritet. Det kan gjøre at andre føler at det er lite poeng

å respondere, det er uansett en enveiskommunikasjon selv om det ytre sett ser ut som toveiskommunikasjon.

Veterankristne fra ledende posisjoner er heller ikke vant med å bli motsagt. De kan kanskje føle at sin egen autoritet får en ripe i lakken eller at den blir utfordret. Tidligere menighetsledere må derfor være bevisst på sine egne følelser og ikke lage en diskusjon som skal vinnes for enhver pris. Tidligere ledere må forsøke å slappe av og gire ned. De er ikke ledere når de møter venner til middag. De er venner. Man skal møtes til middag kanskje hver uke i flere år. Det er masse tid til å komme tilbake til ulike teologiske spørsmål.

Det er antagelig vanskelig for tidligere menighetsledere å ta inn over seg begrepet ikke-hierarki. Ledere er så vant med at noe skal gjøres. Noe må besluttes, man må ha vekst, større budsjett og et opplæringsprogram som alle må gjennom. Men det finnes altså en annen måte å tenke på. Opplæringen kan skje organisk. Veksten kan skje horisontalt og ikke i pyramideform. Og beviset på suksess er ikke nødvendigvis størrelsen på budsjettet.

Idealene til de første kristne

Det er særlig to poenger som legger grunnlaget for skikkene til de første kristne:

- Alle kristne skulle være *tjenere* for hverandre, andre og Gud.
- Alle kristne ble definert som *prester*.

Paulus oppfordrer til at man skal sette andre høyere enn seg selv. Med andre ord: Når alle gjør det, kan ingen være sjef. For når alle skal sette de andre høyere enn seg selv, da er det ingen på toppen.

Kristen tro går ut på at Gud, skaperen av universet, tok på seg en tjeners skikkelse og ofret seg for alle. Når selv Gud ble en tjener, da er idealet tydelig.

Listen under viser hva alle kristne og ikke noen hypotetiske seremoniprester, opprinnelig hadde ansvar for:

- Forkynne (Luk 24:33 og Luk 24:46-47)
- Rettlede (Koll 3:16 og Rom 15:14)
- Undervise (Koll 3:16)
- Sjekke en profetisk påstand (1. Kor 14:29)
- Lære bort (Heb 5:12)
- Kjempe for troen (Judas 1:3-4)
- Ta vare på troen (Joh Åp 1:3)
- Velge personer til tjeneste (Apg 6:3-5)
- Ha tilsyn (Heb 3:12) (Heb 12:15, episkopeo)
- Holde ut (Heb 12:7)
- La seg oppdra av Gud (Heb 12:7)
- Komme med innslag i samlingene (1. Kor 14:26)
- Holde orden i samlingene (1. Kor 14:31)
- Dele kjærlighetsmåltid / nattverd (1. Kor 11:33)
- Holde fast på overleveringene (1. Kor 11:2)
- Døpe (Joh 4:2)
- Være prest (1. Pet 2:9)

Listen kan forlenges, for eksempel med alle oppfordringene om å trøste

hverandre, sette mot i hverandre, oppmuntre hverandre, oppgløde hverandre osv. De første kristne praktiserte altså en helt annen organisering og helt andre skikker enn hva man har i dagens kirker.

Samme religiøse rettigheter og plikter til alle

NT viser at hver enkelt kristen har alle religiøse rettigheter og plikter. Samtidig er det slik at hver person er utstyrt med ulike gaver eller evner, Bibelen nevner mange slike gaver. På den måten er det forskjell på folk. Én person åpnet hjemmet for samlinger (Lydia), en annen var misjonær på reise (Paulus) og en tredje ga omsorg for andre i sitt eget hus (Føbe).

Men ulike gaver og tjenester innebar ikke en religiøs rang der noen bestemte over andre. I NT er det enten menigheten i fellesskap som tar beslutninger eller så kan det være noen personer som opererer i team, og da utgjør de rett og slett en litt mindre gruppe som tar beslutninger sammen. Eller så er det enkeltpersoner som tar beslutninger alene.

I dag er det gjerne en prest som døper. Men Paulus, som har skrevet mange av brevene i Bibelen, ble ikke døpt av en slik seremoniprest. Han som døpte Paulus, var en kristen mann uten religiøs tittel eller merkelapp (Apg 9). Kristne kunne altså døpe andre uten å vente på et ok fra en hypotetisk leder eller selv inneha en religiøs tittel eller være ordinert eller noe slikt.

Mer informasjon

Les mer her:

www.byggemennesker.no

www.byggemennesker.blogspot.no

Boken «Fra urmenighet til scenekirker» av Sjur Jansen

Boken «De første kristne» av Sjur Jansen

Hefte «Bli husvert»